

Veteraanipöytätennis

Ikämiesten eli yli 35-vuotiaiden Suomen mestaruuksista pelattiin jo 1941, vaikka monet tuohon aikaan lopettivat aktiiviuransa viimeistään 30-vuotiaana. Ensimmäinen ikämiesmestari oli liiton perustajajäseniin kuulunut Rolf Biese. Helsingissä ja Turussa pelattiin aktiivisesti firmaliigaa. Näihin sarjoihin ottivat osaa myös vanhemmat pelaajat. Varsinkin 1950-luvulla ikämiesikäisten pelaajien määrä kasvoi voimakkaasti.

Kansainvälisen virtauksen myötä Suomessakin siirryttiin pelaamaan ikämiespingiksen lisäksi erillisiä veteraaniluokkien SM-kilpailuja. Ideoijana oli ainakin Torkel Grefberg. SPTL lisäsi yli 45-vuotiaiden luokan SM-kilpailujen ohjelmaan vuonna 1978 ja ensimmäiset veteraaniluokkien SM-kilpailut järjestettiin Porvoossa 1983.

Kisojen suosio on lisääntynyt ja nykyisin osanottajia saattaa olla yli 200. Nykyään pelataan myös veteraanijoukkueiden SM kilpailut. Veteraanien kilpailutoimintaa kasvatettiin edelleen 2004 uudella kilpailumuodolla eli Veteraanien TOP-8:lla (alkuvuosina TOP-10). Luokat ovat yli 40-, 50-, 60-, 70- ja 80-vuotiaat.

1990-luku oli veteraanipöytätenniksen kasvun kautta. Veteraanien osuus Firmaliigoissa ja liiton sarjoissa lisääntyi. Kansainväliset kilpailut kiinnostivat suomalaisia entistä enemmän. Pöytätennisliitto asetti 1993 veteraanivaliokunnan, jonka muodostivat puheenjohtaja Usko Puustinen, Håkan Nyberg, Pentti Vihervaara, Toivo Pöyry ja Erik Bifeldt.

Valiokunta jäi kuitenkin vaille liiton tukea. Erityistä närää aiheuttivat tiedotus- ja talouskysymykset. Pöytätennislehti ei ollut kiinnostunut veteraaniasioista, vaikka sille toimitettiin aineistoa ja tuloksia. Lisäksi veteraanien hankkimia mainos- ja sponsorituloja ei saatu käyttöön. Näin valiokunta joutui perustamaan rahaliikennettään varten oman pankkitilin. Ongelma poistui vajaan kahden vuoden kuluttua, kun liitto ja valiokunta tekivät asiassa kirjallisen sopimuksen.

Ruskeasuon päivävuorot

Ruskeasuon hallissa seurojen käytössä oli 16 pöytää. Harjoitusvuorot keskittyivät arki-iltoihin 16-22. Harrastajien joukko oli laaja ja kirjava ja pelaajat joutuivat odottamaan vuoroaan pitkään.

Eläkkeellä olevat veteraanit esittivät toivomuksen, että pöytiä voitaisiin käyttää myös päivisin. Samaten vuorotyössä käyvät olivat halukkaita käymään päiväpeleissä. Pöytäpulan poistamiseksi SPTL:n entiset varapuheenjohtajat Toivo Pöyry ja Usko Puustinen lähtivät neuvotteluretkelle kaupungin Urheilu- ja ulkoiluvirastoon.

Virastopäällikkö Esko Numminen otti vastaan neuvottelijat ystävällisesti ja keskustelun päätteeksi Urheiluvirasto lupasi, että syksystä 1986 virasto varaa Ruskeasuon pöytätennissalin eläkeläis- ja vuorotyöryhmien käyttöön tiistaisin ja torstaisin 12-16. Päivävuorot tulivat heti vilkkaaseen käyttöön. Tämä johti vuosien päästä siihen, että veteraanit pyysivät kirjeitse lisäpäivän, joksi tuli keskiviikko. Tämä tapahtui tammikuussa 1994.

Veteraanien Suomi–Viro-maaottelut ja Viru-Cup

Viron itsenäistyttyä 1990-luvun alussa pöytätennisveteraanien piirissa alkoi itää ajatus veteraanimaaottelusta. Aluksi suunniteltiin, että Pöytätennisliitto ottaisi vastuun sen toteutuksesta. Näin ei kuitenkaan tapahtunut, joten asiassa lähdettiin liikkeelle veteraanien henkilökohtaisten kontaktien kautta. Eesti Lauatennisliitillä (Viron Pöytätennisliitto) oli halua maaottelun järjestämiseen.

Ensimmäinen veteraanien pöytätennismaaottelu käytiin Tallinnassa maaliskuussa 1993. Kilpailuohjelmaksi sovittiin joukkuekilpailu kolmihenkinen joukkuein sekä naisten että miesten luokissa. Ikäryhmiksi

määräytyivät 40-49, 50-59 ja 60-69. Iäkkäämpiä ”mänkijöitä” Virolla ei ollut mahdollisuutta valita. ”He ovat jo vanhainkodeissa”, todettiin isäntien taholta. Maaottelu päättyi naisluokkien osalta Viron 3-0 voittoon. Miesten puolella Suomi voitti 2-1.

Maaottelupäivän jälkeen Kristiine spordihallissa oli kilpailut. Niitä voitiin kutsua ”kristallikisoiksi”, sillä voittajille luovutettiin vain kristallisia maljakoita ja lautasia. Suomalaisista kristalleihin pääsivät käsiksi Sisko Halttunen ja Jarl Lehrbäck.

Maaotteluja jatkettiin seuraavana vuonna Helsingissä lähes vastaavin säännöin. Vakuutus Pohjola lahjoitti näyttävät kiertopalkinnot nais- ja miesjoukkueille. Sponsoreina toimivat rahapeliyhtiöt RAY ja Veikkaus. Sen jälkeen Suomen ja Viron välisiä veteraanimaaotteluja on järjestetty katkeamattomasti 25 vuoden ajan. Nihkeästi liikkeelle lähtenyt kisatapahtuma on löytänyt paikkansa veljeskansojen yhteydenpidossa.

Nykyisin Viro-maaottelut ja niiden yhteydessä järjestettävät veteraanikisat ovat kansainvälisesti varsin merkittävät. Tallinnan kilpailuihin osallistuu Suomesta kymmeniä veteraaneja ja kilpailijoita tulee Baltian maiden lisäksi Venäjältä, Ruotsista, Itävallasta, Sveitsistä ja jopa Italiasta. Maaottelu pelataan miesten puolella 40-, 45-, 50-, 55-, 60-, 65-, 70-, 75- ja 80-vuotiaiden luokissa. Naisten luokat ovat hieman vaihdelleet vuosittain. Pääsääntöisesti Suomi on hallinnut miesten ja Viro naisten luokkia.

Veteraanien MM-kilpailut

Muuallaakaan maailmassa pelkkä kansallinen pelaaminen ei tyydyttänyt vanhempia ikäluokkia. Göteborgissa järjestettiin 1982 ensimmäiset veteraanien epäviralliset MM-kisat. Puuhamiehenä oli ruotsalainen Hans Westling. Kisoihin osallistui 450 veteraania 23 maasta. Suomalaisia oli mukana lähes 30 ja menestystäkin tuli MN-70 luokassa, jossa Eino Viljakainen saavutti japanilaisen kumppaninsa kanssa pronssia.

Pöytätennisliiton veteraanitoiminnan perusta rakentuu vuodelle 1984. Tällöin Pöytätennisliitto isännöi Helsingissä järjestettyjä toisia Veteraanien MM-kisoja. Ne olivat tilaustyö, jonka ideanikkareina toimivat Hans Westling ja SPTL:n puheenjohtaja Esa Ellonen.

Alun perin oli tarkoitus, että Göteborgin jälkeen kisat olisi pidetty kahden vuoden kuluttua Italiassa. Se ei kuitenkaan ollut valmis kisojen isäntämaaksi. Sittemmin Kansainvälisen pöytätennisliiton veteraanikomitean puheenjohtajaksi kohonnut Westling oli pakotettu etsimään kisalle uuden järjestäjän. Näin hän kääntyi SPTL:n puoleen.

Ruskeasuolla järjestetyt kisat onnistuivat hienosti siitä huolimatta, että valmisteluaika jäi lyhyeksi. Kisoihin tuli 650 osanottajaa 28 eri maasta. Suomi saavutti kisoissa yhden kultamitalin, jonka toi M70-luokassa Väinö Kyntöaho. Hyvin hoidetut kisat olivat innoittava lähtölaukaus veteraanityölle.

Helsingin jälkeen seuraavat kisat pidettiin Italian Riminissä 1986 ja osanottajamäärä nousi jo toiselle tuhannelle. Sen jälkeen kisoja on järjestetty joka toinen vuosi eri puolilla maailmaa. Pieneksi pöytätennismaaksi suomalaiset ovat olleet aktiivisesti ja menestyksellisesti mukana, varsinkin iäkkäämpien luokissa. Toistaiseksi suurimmat kisat ovat olleet 2016 Espanjan Alicanten kilpailut, joissa oli peräti 4 500 osanottajaa.

Pelattavien ikäluokkien määrää on vuosien kuluessa lisätty. Alkuun pelattiin 10 vuoden välein yli 40-vuotiaista yli 80-vuotiaisiin. Kymmenen vuoden väli todettiin epärealiseksi varsinkin yli 60-vuotiaille ja luokkien väli muutettiin viideksi vuodeksi. Myöhemmin lisättiin vielä yli 85- ja yli 90-vuotiaiden luokat.

Veteraanien EM-kilpailut

MM-kilpailujen saavuttama suosio synnytti vuonna 1985 ensimmäiset Veteraanien EM-kisat, jotka pidettiin Wienissä. Osanottajia oli heti parisen tuhatta ja kisojen pitoa on jatkettu joka toinen vuosi.

Osanottajamäärät ovat vaihdelleet 1 800 ja 3 500 välillä. Saksa on ylivoimaisesti suurin osanottajamaa, mutta myös englantilaisia ja ruotsalaisia pelaajia on paljon. Vuonna 2015 kisat järjestettiin Tampereella.

Veteraanien NETU-kilpailut

Lähinnä ruotsalaisten ansiosta ryhdyttiin veteraanipelaajille puuhaamaan myös Pohjoismaiden mestaruuskilpailuja. Ensimmäiset kisat järjestettiin Tanskan Roskildessa 1985. Suomalaiset saivat Peter Erikssonin ansiosta ensimmäisen mitalinsa, pronssin M40 luokassa.

Vuoteen 2017 tultaessa kisat on järjestetty 17 kertaa. Baltian maiden itsenäistyttyä 1990-luvun alussa niistä muodostui Pohjois-Euroopan mestaruuskilpailut eli NETU-kisat. Suomi on järjestänyt turnauksen kolme kertaa, vuosina 1991, 2002 ja 2012.

Suomalaiset ovat osallistuneet NETU- kisoihin kiitettävästi. Kotikisoissa on ollut yli 300 osanottajaa, joista suomalaisia noin puolet. Muualla järjestetyissä kisoissa on suomalaisveteraaneja ollut 50-100, poikkeuksena 2016. Norjan Bergenin hankalan sijainnin ja Alicanten MM-kilpailujen läheisyyden vuoksi kisoihin osallistui vain kaksi suomalaista.

Kai Merimaa ja Usko Puustinen